

dr. sc. Dunja Pavličević-Franić
dr. sc. Vladimira Velički
dr. sc. Katarina Aladrović Slovaček
Vlatka Domišljanović

ČITAM i PIŠEM 1

Hrvatska čitančica

Radna čitanka za prvi razred osnovne škole

6. izdanje

2024.

Nakladnik

ALFA d. d. Zagreb
Nova Ves 23a

Za nakladnika

Ivan Petric

Direktorica nakladništva

mr. sc. Daniela Novoselić

Urednica za Hrvatski jezik u razrednoj nastavi

Tihana Bilešić

Recenzija

Ivana Radeljak

dr. sc. Jelena Vignjević

Lektura i korektura

Kristina Ferenčina

Likovno i grafičko oblikovanje

Vilim Plužarić

Slaven Tomakić

Ivan Herceg

Ilustracija

Nataša Knežević

Digitalno izdanje

Alfa d. d.

Mozaik Education Ltd.

Tehnička priprema

Ivan Herceg

Tisak

Tiskara Zelina d. d.

Proizvedeno u Republici Hrvatskoj, EU

Udžbenik je uvršten u Katalog odobrenih udžbenika rješenjem Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske:
KLASA: **602-09/19-03/00045**, URBROJ: **533-06-19-0002**, od **7. lipnja 2019. godine**.

CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001213683.

OPSEG PAPIRNATOG IZDANJA	MASA PAPIRNATOG IZDANJA	KNJIŽNI FORMAT
80 str.	209 g	265 mm (v) x 210 mm (š)

Digitalno izdanje dostupno je na internetskoj adresi **hr.mozaweb.com** ili putem aplikacije **mozaBook** za pametne uređaje s operativnim sustavima Android i iOS.

©Alfa

Ova knjiga, ni bilo koji njezin dio, ne smije se umnožavati ni na bilo koji način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

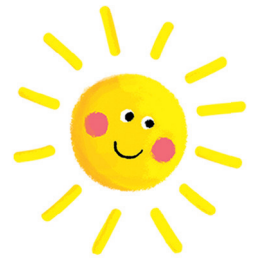
Mozaik Education Ltd. zadržava intelektualno vlasništvo i sva autorska prava za komercijalne nazive *mozaBook*, *mozaWeb*, digitalne proizvode, sadržaje i usluge proizvedene neovisno o nakladniku Alfa d. d.

Odgojno-obrazovni ishodi za Hrvatski jezik:

- OŠ HJ A.1.1.** Učenik razgovara i govori u skladu s jezičnim razvojem izražavajući svoje potrebe, misli i osjećaje.
- OŠ HJ A.1.2.** Učenik sluša jednostavne tekstove, točno izgovara glasove, riječi i rečenice na temelju slušanoga teksta.
- OŠ HJ A.1.3.** Učenik čita tekstove primjerene početnomu opismenjavanju i jezičnomu razvoju.
- OŠ HJ A.1.4.** Učenik piše školskim formalnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.
- OŠ HJ A.1.5.** Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.
- OŠ HJ A.1.6.** Učenik prepoznaje razliku između mjesnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika.
- OŠ HJ A.1.7.** Učenik prepoznaje glasovnu strukturu riječi te glasovno analizira i sintetizira riječi primjereno početnomu opismenjavanju.
- OŠ HJ B.1.1.** Učenik izražava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitanja književnoga teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom.
- OŠ HJ B.1.2.** Učenik sluša/čita književni tekst, izražava o čemu tekst govori i prepoznaje književne tekstove prema obliku u skladu s jezičnim razvojem i dobi.
- OŠ HJ B.1.3.** Učenik izabire ponuđene književne tekstove i čita/sluša ih s razumijevanjem prema vlastitome interesu.
- OŠ HJ B.1.4.** Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.
- OŠ HJ C.1.1.** Učenik sluša/čita tekst u skladu s početnim opismenjavanjem i pronalazi podatke u tekstu.
- OŠ HJ C.1.2.** Učenik razlikuje medijske sadržaje primjerene dobi i interesu.
- OŠ HJ C.1.3.** Učenik posjećuje kulturne događaje primjerene dobi.

Uz tiskano izdanje postoji i digitalna inačica s dodatnim sadržajima i zadatcima.

**Neki su tekstovi neznatno skraćeni ili promijenjeni
iz metodičko-pedagoških razloga.**

DRAGI NAŠI PRVAŠI!

ZAJEDNO ĆEMO ĆITATI PRIĀE, PJESME,
STRIPOVE I GLEDATI FILMOVE.

BUDITE MARLJIVI I RADOZNALI.

ŹELIMO VAM PUNO USPJEĀA
I VESELIH TRENUTAKA!

DUNJA, VLADIMIRA,
KATARINA I VLATKA

ČITAM i PIŠEM 1

Hrvatska čitančica

ZNAKOVI U ČITANČICI

IZRECI

RAZMISLI I STVARAJ

NAPIŠI

POSLUŠAJ

PROČITAJ

NACRTAJ

PROMOTRI

ŠTO ĆEŠ NAUČITI?

- Izražavati svoj doživljaj crtežom, slikom, govorom i pokretom.
- Izražavati svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon čitanja književnog teksta.
- Prepoznavati priču, pjesmu, zagonetku i igrokaz.
- Prepoznavati čudesne i izmišljene događaje u pjesmama i bajkama.
- Opisivati situacije, događaje i likove.
- Prepričavati pročitane priče vlastitim riječima.
- Čitati tekstove i odgovarati na pitanja.
- Objasniti značenje riječi vlastitim riječima.
- Prepoznavati animirani film i kazališnu predstavu.
- Posjećivati kulturne događaje i razgovarati s ostalim učenicima o kulturnom događaju.

Čitanje

Čitanje je
plemenito
skitanje
po stranicama
i nikakvo
zaustavljanje
na bilo kojim
granicama.

Čitanje je
sretan put
na kojem možeš
zaviriti
u svijetu
u bilo
koji kut.

Milan Radić

Jesenje lišće

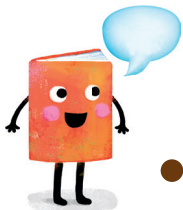
Jurne vjetar,
krošnje trese –
boje s grana
svud raznese.

Huči vjetar
i zvižduka,
a njegova
šumna ruka,

nosi s grana
lišće žuto,
sa svih strana
otrgnuto.

Žuto lišće
na tlo palo –
šušteć dugo,
sunce zvalo.

Stanislav Femenić

- Zašto lišće pada s grana?
- Tko je raznio lišće?
- Što misliš, zašto lišće zove sunce?
- Kako ga zove?

- Prikaži crtežom što ti se u pjesmi sviđjelo.
- Kako izgleda priroda u jesen?
- Izradi zvečke, šuškalice i druge jednostavne instrumente.
- Ozvuči ovu pjesmu.

Baloni

ANA VOLI .

 SU , , I .

ANA VIČE: – SU KAO !

– SU KAO !

– SU KAO !

– SU KAO !

OSIM ANA VOLI TRČATI PO , JESTI

I GLEDATI U . S JOJ

VIČE: – PAZI, ĆE TI ODNIJETI !

Izvor: Prvi izbor

- Koje je boje trava?
- Koje je boje sunce?
- Koje su boje trešnje?
- Koje je boje more?

- Pročitajte priču u razredu tako da svatko pročita jednu rečenicu.
- Koje boje voliš?
- Koje boje još poznaješ?

Učitelj

Što započnu roditelji,
nastavljaju učitelji.
Svatko želi učitelja,
prije svega prijatelja.

To su oni što se trude,
da nam škola radost bude.
Školski sat je uz njih kratak
i najteži lak zadatak.

Oni vole mališane,
vrline im, čak i mane.
Nestašnost će oprostiti,
jednim okom zažmiriti!

Josip Prudeus

- Kakav je učitelj iz pjesme?
- Što će učitelj oprostiti mališanima?
- Što znači da će jednim okom zažmiriti?
- Kakav je tvoj učitelj? / Kakva je tvoja učiteljica? Opiši.
- Kakav mora biti učitelj?

- Misliš li da je teško biti učitelj? Zašto?
- Imaš li ponekad osjećaj da te učitelj/učiteljica ne vidi i ne čuje? Što tada činiš? Kako privlačiš pozornost?

Za domovinu

Neka jekne do zvijezda
naše hura,
snažno kao bura,
za domovinu!

Za slobodu,
za pravdu,
za hrabrost,
za ljubav
i prvi poljubac...

Za ljepotu,
za dobrotu,
za mir!

I još triput hura
za majčin osmijeh,
za topli dom,
za sunčev pogled,
za cvrkut ptica,
za pčela zuj,

za svaki novi cvijet,
za svaki novi život,
za žitna polja,
za planinske vrhove,
za morski žal,
za svaki novi dan,
za nova jutra
i za bolje sutra!

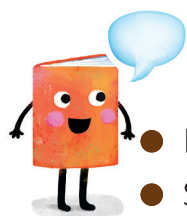
Neka jekne naše hura,
snažno kao bura,
za domovinu!

NEPOZNATE RIJEČI

bura – hladan i
snažan vjetar koji
puše na moru

Milan Radić

- Kako se zove tvoja domovina?
- Što je domovina?
- Za što sve možeš reći *hura*?
- Pročitaj pjesmu naglas i vikni *hura* svaki put! Glasno, kao bura!

- Koju pjesmu znaš pjevati u čast domovini? Zapjevaj je.
- Istraži što se vijori na mnogim kućama i zgradama u čast domovini. Odgovor prikaži crtežom.

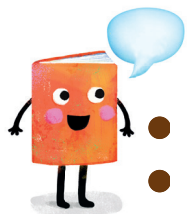
Kad su laste odlazile

Kad su laste odlazile,
potočiću dah je stao,
jorgovan je suzom žutom
za lastama zaplakao.

Nad šumom su magle bile,
na cesti je vjetar meo;
zec od tuge cijelog dana
nije ništa, ništa jeo.

Gavranu se od žalosti
(il' od zime) treslo krilo...
Kad su laste odlazile,
sve je, sve je tužno bilo.

Ratko Zvrko

- O kojem se godišnjem dobu govori u pjesmi?
- Tko sve tuguje za lastama?
- Koje će godišnje doba biti kad se laste vrate?
- Koje osjećaje u tebi izaziva pjesma?

- Prikaži crtežom što je u pjesmi žalosno.
- Koje ptice selice i stonarice žive u tvom kraju?

SADA ZNAM ✓

IZRAZITI SVOJE MISLI I OSJEĆAJE O TEKSTU

Kruh

Ujutro u košarama
gradom kruh ide
od kuće do kuće,
od stana do stana
kao prva
radost dana.

Pred pekarom i mljekarom
sve od mnoštva
redovito vrvi
i kad ga ulicama nose,
njegov je miris
u njima prvi.

Milan Radić

- Kako kruh stiže do ljudi?
- Znaš li kako se peče kruh?
- Koje vrste kruha poznaješ?
- Jesu li sve vrste kruha jednako zdrave?

- Kako obilježavate Dan kruha?
- Znaš li za dobrotvornu akciju *Kruh za poslije*?
- Kakav bi bio život bez kruha? Raspitaj se i saznaj više o tome.
- Što znači hrvatska poslovice *Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača*?

NEPOZNATE RIJEČI

vrvjeti – ispuniti prostor u velikom broju

Kruške i jabuke

(Jedna pokraj druge uz isprepletene grane, provode kruška i jabuka svoje jesenske dane.)

JABUKA: Vidi kako si žuta, uskoro ćeš pasti s grane, a ja u svom crvenilu provodim sretne dane.

KRUŠKA: Zar još nisi naučila načelo svake struke? Nikad ne miješaj kruške i jabuke!

JABUKA: Lice mi je puno rana. Jao, prijeti mi truljenje za nekoliko dana!

KRUŠKA: Žao mi je tvojeg lica, ali i tu ima jedna poslovice, žuti žutuju a crveni putuju!

Josip Balaško

- Što će se uskoro dogoditi krušci i jabuci?
- Po čemu su slične riječi *grane* i *dane*? Pronađi u ovom **igrokazu** još sličnih riječi i izgovori ih.

- Koje voće najviše voliš jesti? Nacrtaj to voće.
- Na razrednom panou uz svako voće dodajte imena djece koja ga vole jesti.
- Što treba učiniti voću prije jela?

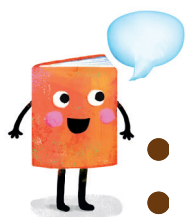

Kestenjara

Trošna
Drvena
Stara,
Na uglu
Ulice moje
Trguje
Kestenjara

Dimi se
Uvijek
Il buči:
– Kesteni,
Pečeni,
Vrući!

Mladen Kušec

- Kako izgleda kestenjara?
- Što se prodaje u kestenjari?

- Što iz pjesme možeš osjetiti mirisom?
- Koje još jesenske plodove možeš prepoznati mirisom?
- Nauči pjesmu napamet.
- Recitiraj pjesmu na različite načine – glasno, tiho, tajanstveno, tužno, radosno, pospano...

NEPOZNATE RIJEČI

trošna – stara

bučiti – stvarati buku

?

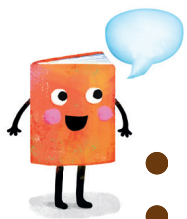
Dušni dan

Nema više
stare
drage sreće
kao da šapuću
upaljene
svijeće.

Večeras ih
na groblju
na tisuće ima
i puno toga
govore
nam svima.

Svi se
plamički svijeća
amo-tamo
njišu
i titranjem svojim
prošli život pišu.

Milan Radić

- O kojem se danu govori u pjesmi?
- Što misliš, što bi moglo značiti da svijeće *titranjem svojim prošli život pišu*? Razgovarajte o tome u razredu.
- Komu ti pališ svijeće?

- Što nam svijeće mogu govoriti?
- Kako se treba ponašati na groblju?

Mačka Mica

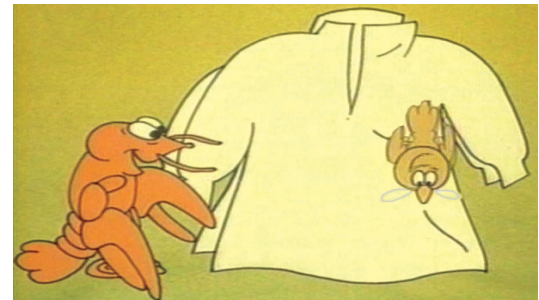
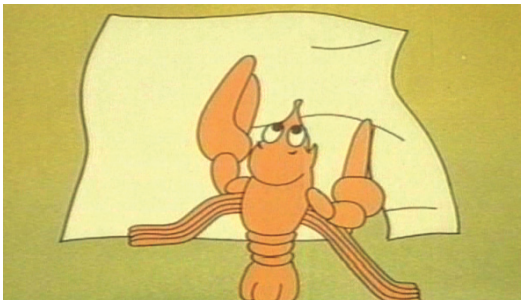
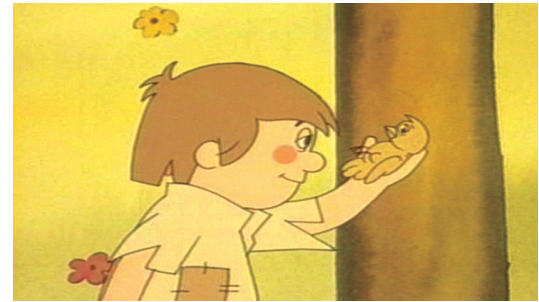
Mačka Mica crna je kao ugljen i ima zelene oči.
 Oko vrata ima crvenu vrpču sa žutim zvončićem.
 Obučena je u zeleni kompletić sa žutim točkama.
 Oko repa joj je zavezana crvena vrpca.

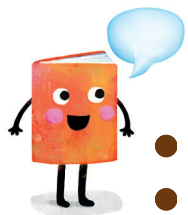
● Oboji mačku prema opisu.

Tko je Videku napravio košuljicu?

Aleksandar Marks, Zagreb film, prema priči Frana Levstika

- Pogledajte film u razredu.
- Nabroj likove u filmu.
- Komu je Videk pomogao?
- Kako su životinje pomogle Videku?
- Koje boje prevladavaju u filmu?
- Koji se zvukovi čuju u filmu?
- Prepričaj crtani film.

- Što znače ove hrvatske poslovice?
Dobro se dobrim vraća.
Dobrota je najveće blago.
- Razgovarajte o svojim dobrim djelima.
Neka možete i nacrtati.

Oholica

Visoko na rastao je divlji . Bio je ohol.

Rugao se drugim   koji su padali na ispod

stabla. Podsmjehivao se i koji su nakon

izlazili u šetnju: – Vi ste pužavci, gmizavci, a ja sam čuvar

visina na najvišoj blizu i ! To reče i pade

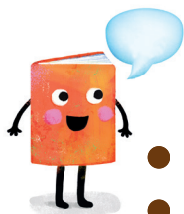
u prljavu pod stablo.

Izvor: Smib

NEPOZNATE RIJEČI

ohol – onaj koji se prema drugima ponaša bahato i umišljeno
podsmjehivati se – rugati se

- Gdje je rastao divlji kesten?
- Kakav je bio? Što znači biti ohol?
- Komu se rugao?
- Što se dogodilo kestenu?

- Smijemo li se rugati drugima? Ispričaj.
- Kako se ti ponašaš prema drugima?
- Što bi u svom ponašanju htio/htjela promijeniti?

Obitelj i dječja prava

Želio sam znati što su dječja prava,
a mama je rekla da je boli glava,
neka je ne gnjavim i ne pitam svašta,
dječja prava – to je samo tvoja mašta.

O svojim pravima pitao sam tatu,
slušao me nije, vezao je kravatu,
a onda je odjurio na sastanak hitan
kao da mu ja uopće nisam bitan.

Odgovor sam konačno dobio u školi,
imam pravo na igru i da me se voli.

...

Rosana Štrocinger

- Koga je dječak pitao o dječjim pravima?
- Je li dječak dobio odgovor?
- Gdje je dobio odgovor?
- Što su dječja prava?
- Imaju li djeca, osim prava, i obveze?

- Koje su tvoje obveze u školi, a koje kod kuće?
- Imaju li sva djeca na svijetu svoja prava?
- Raspitaj se kako su se igrali tvoji članovi obitelji kad su bili djeca. Jesu li oni imali pravo na igru?
- Prebroji koliko slova ima riječ i u kvadratić napiši taj broj.

IMAM	PRAVO	NA	IGRU,	ALI	MORAM	I	UČITI.
------	-------	----	-------	-----	-------	---	--------

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------